

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1732/2022
22.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Александра Јовановић, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Иво Лола Рибар“ из Новог Сада, коју заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 490/22 од 09.03.2022. године, у седници одржаној 22.02.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 490/22 од 09.03.2022. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 490/22 од 09.03.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1579/2021 од 18.11.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тужиља тражила да се обавезе тужена да јој за период од 01.03.2018. године до 28.02.2021. године исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 115.314,50 динара са законском затезном каматом од 04.11.2021. године до исплате и износ од 22.480,94 динара на име обрачунате затезне камате од доспелости сваког појединачног месечног износа до 03.11.2021. године, и на име регреса за коришћење годишњег одмора износ од 82.969,29 динара са законском затезном каматом од 04.11.2021. године до исплате и износ од 16.001,85 динара на име обрачунате затезне камате од доспелости сваког појединачног месечног износа до 03.11.2021. године, и **ОДБИЈА** захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да накнади туженој трошкове поступка у износу од 66.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1579/2021 од 18.11.2021. године, ставовима првим и другим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана је тужена да исплати тужиљи за период од 01.03.2018. године до 28.02.2021. године на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 115.314,50 динара са законском затезном

каматом од 04.11.2021. године до исплате и износ од 22.480,94 динара на име обрачунате затезне камате од доспелости сваког појединачног месечног износа до 03.11.2021. године, и на име регреса за коришћење годишњег одмора износ од 82.969,29 динара са законском затезном каматом почев од 04.11.2021. године до исплате и износ од 16.001,85 динара на име обрачунате затезне камате од доспелости сваког појединачног месечног износа до 03.11.2021. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да накнади тужиљи трошкове парничног поступка у износу од 51.000,00 динара са затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке, тужиља је ослобођена плаћања трошкова судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 490/22 од 09.03.2022. године, одбијена је жалба тужене и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. Закона о парничном поступку, ради уједначавања судске праксе.

Правноснажном пресудом одлучено је о захтеву за исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе о праву запослених у школским установама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је применом одредбе члана 404. став 2. истог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, па је нашао да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је у радном односу код тужене и у утуженом периоду од 01.03.2018. године до 28.02.2021. године обављала је послове ..., са коефицијентом за обрачун и исплату плате од 6,30. У спорном периоду тужена је тужиљи обрачунавала и исплаћивала плату тако што је основицу, коју објављује Влада Републике Србије, множила са коефицијентом радног места на основу методологије обрачуна плате у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19, који се примењује од 18.06.2001. године), према ком закону се додаци за регрес и исхрану у току рада за запослене код тужене нису посебно обрачунавали и исплаћивали, јер су садржани у коефицијенту радног места. Пошто је тако добијена висина основне плате у спорном периоду била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужиљи сваког месеца вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па је тужиљи у спорном периоду, исплаћивана плата у висини минималне зараде. У обрачунским листама плата тужиље није исказивана као посебна ставка накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Вештачењем је утврђено да, на основу присуства на раду и најповољнијих критеријума у упоредним важећим колективним уговорима у Републици Србији, између осталог ПКУ за јавна предузећа у комуналној делатности на

територији Републике Србије, дневни износ топлог obroка је 250,00 динара бруто, а регрес за коришћење годишњег одмора износи 1/12 минималне зараде у РС на месечном нивоу. Тужила је висину потраживања на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора определила у складу са датим налазом и мишљењем судског вештака за економско-финансијску област.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, закључивши да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужена исплаћивала тужилци плату у висини минималне зараде следи да тужилци није исплаћена накнада трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, па је тужена дужна да јој те накнаде исплати у износима утврђеним вештачењем, а према критеријумима у упоредним важећим колективним уговорима у Републици Србији за јавна предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужилце, а у недостатку параметара из општих аката који су били на снази код тужене пре спорног периода.

По оцени Врховног касационог суда, становиште нижестепених судова није правилно и засновано је на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017... 129/2021), прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Одредбом члана 4. став 1. истог Закона прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, док је одредбом из става 2. истог члана прописано да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 92/20), у одредби члана 20. прописује елементе за утврђивање плате. Плата се утврђује на основу основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом (став 1). Уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о

коэффицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, мања од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описани начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2). Чланом 26. овог Посебног Колективног уговора, регулисано је право запослених на накнаду трошкова, али није уговорено право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 113/17), у одредби члана 111. став 1. и 2. прописано је да запослени има право на минималну зараду за стандардни учинак и време проведено на раду, а да се минимална зарада одређује на основу минималне цене рада утврђене у складу са овим законом, времена проведеног на раду и пореза и доприноса који се плаћају из зараде; чланом 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), а према ставу 2. истог члана, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01... 58/14), коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1. те Уредбе утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у основном образовању.

У конкретном случају, тужила је запослена као ... у основној школи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон – Закон о платама у државним органима и јавним службама прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Дакле, како на основу члана 4. став 2. цитираног Закон о платама у државним органима и јавним службама, као *lex specialis*, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту радног места као једном од елемената плате, то не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиле. Тај основ не постоји ни у општем акту. Сагласно наведеном, тужиле не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате, па је стога чињеница да јој је у спорном периоду исплаћивана минимална зарада (као она основна плата која се

исплаћује у тој висини у ситуацији када је била нижа од минималне зараде) без утицаја на другачију одлуку, јер она не активира права из Закона о раду као општег закона.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1., 154. и 163. став 2. ЗПП припадају опредељени трошкови целог парничног поступка, у износу који би се странци признао на име награде адвокату у смислу члана 162. ЗПП, и то: за састав одговора на тужбу 9.000,00 динара, за приступ на два одржана рочишта по 10.500,00 динара и за састав жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, све према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи.

Врховни касациони суд је применом одредбе члана 165. став 2. ЗПП одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић